การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

วันที่รับบทความ 07/10/2566
วันที่แก้ไขบทความ 08/12/2566
วันที่ตอบรับบทความ 19/12/2566

รพีพร ทองสุพรรณ์[1,*] ประจบ ขวัญมั่น[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูที่ปรึกษา และนักเรียน จำนวน 346 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970, pp. 607-610) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) และผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละจำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหา และการจัดลำดับ ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์ประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสม 3 ด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ได้แก่ ด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการ รองลงมา ได้แก่ ด้านผลผลิตของโครงการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ 2) แนวทางการพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า มีแนวทางพัฒนาโครงการที่สำคัญ ดังนี้ ด้านปัจจัยเบื้องต้น คือ ผู้บริหารและคณะครูควรนำกระบวนการ PLC ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

[1,*] สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อีเมล : kru-namtan@hotmail.com

[1] สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ด้านกระบวนการดำเนินงาน คือ สถานศึกษาควรวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายมีการวางแผนการบริหารงานตามแผนปฏิบัติการ และด้านผลผลิต คือ สถานศึกษาควรจัดทำโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการรายงานผลและสรุปผลโครงการทุกปี เพื่อทำให้กระบวนการนิเทศกำกับติดตามมีประสิทธิภาพให้เป็นระบบอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

An Evaluation of the Student Care and Support System Project of Educational Opportunity Extension Schools Under the Jurisdiction of Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 1

Received	07/10/2023
Revised	08/12/2023
Accepted	19/12/2023

Rapeeporn Tongsupun[1,*] Prachop Kwanman[1]

Abstract

This study aims 1) to evaluate the student care and support system project of educational opportunity extension schools under the jurisdiction of Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 1 and 2) to find guidelines to develop the student care and support system project of educational opportunity extension schools under the jurisdiction of Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 1. The sample group of the study was selected from 346 people, which consisted of school directors, project teachers, homeroom teachers, and students using multi-stage random sampling. The informants consisted of 17 experts. The tools used for data collection were questionnaires and a structured interview. The data were analyzed using frequency percentage, mean, standard deviation (S.D.), (f), and ranking. The research findings were as follows: 1) The overall evaluation of the student care and support system project of educational opportunity extension schools under the jurisdiction of Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 1 passed the assessment criteria. When it was considered in detail, there were 3 appropriate aspects consisting of the implementation process at the high level, followed by the project outcomes and the preliminary aspects of the project at the lowest level, respectively; and 2) The guidelines to develop the student care

[1,*] Education Administration Program, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University
e-mail: kru-namtan@hotmail.com

[1] Education Administration Program, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

and support system project of educational opportunity extension schools were as follows: As for input, administrators and teachers should follow the PLC process to examine current conditions, problems, and needs related to the relationship between schools and communities. As for process, the school needed to analyze strengths and weaknesses and also to determine visions, missions, and goals which were managed according to the school action plan. As for output, the school should organize the student care and support system project. The project's outcomes must be reported and summarized every year to make the supervision and monitoring process truly effective and systematic.

Keywords: Project evaluation; The student care and support system; Educational opportunity extension schools

บทนำ

ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว และนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้น หรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีการพัฒนาที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561, น. 1-8)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายว่าด้วยหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, น. 1-2)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดจุดเน้นเพื่อการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ ดังนี้ ปี พ.ศ. 2550 - 2552 เป็นปีแห่งการช่วยเหลือนักเรียน ปี พ.ศ. 2553 - 2554 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน ปี พ.ศ. 2555 - 2556 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้พ้นภัยยาเสพติด ปี พ.ศ. 2557 - 2558 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน ปี พ.ศ. 2559 - 2561 เป็นปีแห่งการรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ปี พ.ศ. 2562 - 2564 เป็นปีแห่งการรู้จัก รัก เข้าใจ ห่วงใย ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, น. 2)

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีจำนวน 49 โรงเรียน ได้มีการดำเนินงานติดตามการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ทำให้สามารถรับรู้ถึงสภาพปัญหาของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ทั้งทางด้านการเรียน ด้านสุขภาพ

ด้านเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และมีการให้คำปรึกษา เสนอแนะในการส่งต่อ และร่วมกันกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อหารือในการดำเนินการแก้ปัญหาของนักเรียนตามสภาพปัญหาได้ตรงจุด ผลการดำเนินการพบว่านักเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีภาวะซึมเศร้าคิดเป็นร้อยละ 26 จากนักเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ทั้งหมด โดยเกิดขึ้นในนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1, 2564, น. 57)

จากการกำหนดนโยบายและจุดเน้นเพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ได้ดำเนินจัดทำโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และผลจากการประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและจุดเน้นเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ ปีการศึกษา 2564 ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่าจุดเน้นที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจากผลการประเมินโรงเรียนระดับประถมศึกษามีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (3.59) และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ (2.78) คณะกรรมการการประเมินจึงให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการระบบดูแลดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1, 2564, น. 13)

ดังนั้น จากการที่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ได้ดำเนินการโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้สถานศึกษามีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหาทุกคนและนักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างรอบด้าน ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ดำเนินการมาแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบ จึงทำให้ไม่ทราบว่าผลที่เกิดขึ้นว่าดีหรือไม่อย่างไร ต้องแก้ไขปรับปรุงในด้านใด พบปัญหาในการดำเนินงาน ได้แก่ โครงการขาดการประเมินผลผลิตอย่างเป็นระบบ มีแต่การสรุปรายงานผลโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพียงด้านเดียว

จากความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้จัดทำการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ซึ่งยังไม่มีรูปแบบการประเมินโครงการตามทฤษฎีระบบ และโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนและแนวทางการพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาพัฒนาคุณภาพการดำเนินโครงการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูผู้สอน นักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 3,151 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูผู้สอน นักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2564 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 - 610) และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) มีวิธีการสุ่มดังนี้

1. ผู้วิจัยแบ่งประชากรเป็นชั้นภูมิโดยใช้อำเภอเป็นตัวแปรชั้นภูมิ และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วน
2. ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) แต่ละอำเภอ โดยใช้วิธีจับสลากตามรายชื่อโรงเรียน
3. ผู้วิจัยกำหนดผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูที่ปรึกษา และนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเทียบสัดส่วน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้ง เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน ด้านผลผลิตของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ลักษณะเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัย จำนวน 5 ท่าน นำมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้เกณฑ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณและเลือกข้อที่ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60 - 1.00 แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูที่ปรึกษา มีค่าความเชื่อมั่น 0.980 และแบบสอบถามสำหรับนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.964

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ร้อยละ 100 และนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ แจกแจง (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิตของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ

ค่าร้อยละ แล้วนำค่ามาแปลความหมาย โดยวิธีการของลิเคิร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น.121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.00 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ผู้ประเมินได้กำหนดเกณฑ์การตัดสินการปฏิบัติงานของโครงการที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 3.51 เป็นเกณฑ์การประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 17 คน ซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ หรือโรงเรียนต้นแบบโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 12 คน

1.2 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ หรือผู้รับผิดชอบ หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน

1.3 นักวิชาการศึกษาด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีประสบการณ์หรือผลงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน

1.4 ครูวิชาการและครูผู้รับผิดชอบโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน หรือโครงการไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งได้จากการนำผลการวิจัยที่ได้จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เกี่ยวกับการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาสังเคราะห์ เรียบเรียง เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษากรอบแนวคิด เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

2. วิเคราะห์ขอบเขตการศึกษา จากการนำผลการวิจัยที่ได้จากผลการประเมินรายข้อที่มีผลการประเมินไม่เหมาะสมหรือค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น จากขั้นตอนที่ 1 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมด สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

4. ร่างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาโดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม

5. นำร่างแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องอีกครั้ง

7. จัดพิมพ์เครื่องมือให้สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมายวันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนัดหมายผู้ที่จะสัมภาษณ์ล่วงหน้า ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ได้บันทึกข้อมูลไว้ในแบบสัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำมาแจกแจงความถี่ และจัดลำดับความสำคัญ เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางการพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

1. ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่าผ่านเกณฑ์ประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีความเหมาะสม 3 ด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ได้แก่ ด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการ รองลงมา ได้แก่ ด้านผลผลิตของโครงการ และด้านที่

มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตามเกณฑ์รายด้าน พบว่า ผ่านเกณฑ์ประเมินทุกด้าน

1.1 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยจะได้ว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ด้านบุคลากรดำเนินงานรองลงมาได้แก่ ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ลำดับต่อมา ได้แก่ ด้านสถานที่ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านงบประมาณ

1.2 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย จะได้ว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการดำเนินกิจกรรม รองลงมาได้แก่ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ลำดับต่อมาได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการประเมินผลตรวจสอบผลการดำเนินงาน

1.3 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้านผลผลิตของโครงการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย จะได้ว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหาทุกคน รองลงมา ได้แก่ นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างรอบด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ

1.4 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้านผลผลิตของโครงการตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย จะได้ว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหาทุกคน รองลงมาได้แก่ นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างรอบด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

1. แนวทางพัฒนาด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

1.1 ด้านบุคลากรดำเนินงาน มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูควรนำกระบวนการ PLC ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

1.2 ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรมีการแลกเปลี่ยนการใช้สื่อ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียนผ่านกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

1.3 ด้านงบประมาณ มีแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรบริหารงบประมาณให้ตรงตามแผนงานและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

1.4 ด้านสถานที่ มีแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาจัดแหล่งการเรียนรู้ และฝึกงานเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนตามความรู้ความสามารถความสนใจและความถนัด

2. แนวทางพัฒนาด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

2.1 ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายมีการวางแผนการบริหารงานตามแผนปฏิบัติการโครงการ ปฏิทินที่ชัดเจนและประเมินผลให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและสถานศึกษาควรมีคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

2.2 ด้านการดำเนินกิจกรรม มีแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรจัดอบรมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องถึงบทบาทหน้าที่ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 ด้านการประเมินผลตรวจสอบผลการดำเนินงาน มีแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงและรายงานผลการดำเนินงานให้กับผู้บริหารคณะครู และชุมชนรับทราบถึงผลการดำเนินงานได้ร่วมหาแนวทางการดำเนินงานในครั้งต่อไป

2.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไข มีแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรจัดประชุมคณะกรรมการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน และนำมาวางแผนระบบเพื่อสร้างทีมงานให้เข้มแข็ง

3. แนวทางพัฒนาด้านผลผลิตของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

3.1 ด้านสถานศึกษามีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรจัดทำโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการรายงานผลและสรุปผลโครงการทุกปี เพื่อทำให้กระบวนการนิเทศกำกับติดตามมีประสิทธิภาพให้เป็นระบบอย่างแท้จริง

3.2 ด้านนักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหาทุกคน มีแนวทางการพัฒนา คือ ครูที่ปรึกษาควรดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างหลากหลายตามสภาพปัญหาอย่างใกล้ชิด

3.3 ด้านนักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างรอบด้าน มีแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อสะท้อนปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่องการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่าผ่านเกณฑ์ประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีความเหมาะสม 3 ด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ได้แก่ ด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการ รองลงมา ได้แก่ ด้านผลผลิตของโครงการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตามเกณฑ์รายด้าน พบว่า ผ่านเกณฑ์ประเมินทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, น. 1)

ได้กำหนดนโยบายสำคัญให้โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ

พิทักษ์ปกป้อง คุ้มครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสม และทันการณ์ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน

2. การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้านผลผลิตของโครงการตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินตามเกณฑ์ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย จะได้ว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหาทุกคน รองลงมาได้แก่ นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างรอบด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีครูที่ปรึกษาได้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างหลากหลายตามสภาพปัญหาอย่างใกล้ชิด และสถานศึกษาได้จัดกิจกรรมให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือพูดคุยให้คำปรึกษาและหาทางแก้ไขปัญหานักเรียน และสอบถามข้อมูลของนักเรียนจากผู้ปกครอง ขอความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองในการแก้ปัญหา ป้องกัน ดูแลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับอัญทิรา วาดี (2561, น. 98) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ที่พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีผู้บริหาร ครูและบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนักเรียนซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องทำให้การดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นไปตามนโยบายของกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการที่ให้สถานศึกษาจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น โดยบุคลากรทุกคนทุกฝ่ายของโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถมีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา

3. แนวทางพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ แนวทางพัฒนาด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ พบว่าข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารและคณะครูควรนำกระบวนการ PLC ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และสถานศึกษาควรบริหารงบประมาณให้ตรงตามแผนงานและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาต้องมีการวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดเป้าหมายการจัดทำโครงการร่วมกันทุกฝ่าย สถานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

ซึ่งเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน โดยดำเนินงานการจัดกิจกรรมตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ มีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับนิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ (2560, น. 92) พบว่า สถานศึกษาควรจัดประชุมและวางแผนการทำงานเชิงรุกให้กับครู และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความศรัทธาของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยใกล้ชิด และให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียน และจัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการที่มีระบบ แนวทางพัฒนาด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการ พบว่าข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย มีการวางแผนการบริหารงานตามแผนปฏิบัติการ โครงการ ปฏิทินที่ชัดเจนและประเมินผลให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และจัดทำคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับระวีวรรณ เพ็ชรคง (2557, น. 151) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาปัจจัยและกระบวนการตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร พบว่า ผู้บริหารควรจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการของโรงเรียน จัดทำคู่มือดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุน และแนวทางพัฒนาด้านผลผลิตของโครงการ พบว่าข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ สถานศึกษาต้องมีกิจกรรมโฮมรูม การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและปรับกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและครูที่ปรึกษาควรดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างหลากหลายตามสภาพปัญหาอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับวุฒิไกร วุฒิกัมพล (2557, น. 63) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผลจากการหาแนวทางพัฒนา สรุปได้ดังนี้ โรงเรียน/ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อสำนักงานการศึกษาพิเศษ โรงพยาบาล โรงเรียนการศึกษาพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ทราบข้อมูลที่จะช่วยสร้างความเข้าใจและพฤติกรรมของนักเรียนล่วงหน้าไว้ก่อน ในการที่กำหนดแนวทางปรับพฤติกรรมนักเรียนร่วมกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องอาจอยู่ในลักษณะของเครือข่ายการปฏิบัติงานช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน ผู้ส่งต่อนักเรียนต้องสรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้นให้ผู้ที่รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนและการดำเนินงานของครูที่ปรึกษาที่ผ่านมา ทำให้สะดวกในการวางแผนช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ถ้ามีแบบบันทึกการส่งต่อ หรือแบบประสานความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องด้วยจะดีอย่างยิ่ง โรงเรียน/ครูที่ปรึกษาควรแนะนำให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียนโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสบายใจ ยินดีรับการช่วยเหลือ

จากครูอื่น ระวังไม่ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด วิตกกังวล พยายามทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่ช่วยเหลือตามกรณีที่โรงเรียน/ครูที่ปรึกษาพิจารณาว่าเหมาะสม โรงเรียน/ครูที่ปรึกษาควรนัดวัน เวลา สถานที่นัดพบกับครูที่รับช่วยเหลือนักเรียนและส่งต่อให้เรียบร้อย โรงเรียน ครูที่ปรึกษาต้องพยายามติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อรับทราบความก้าวหน้าในการช่วยเหลือนักเรียน และความเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ทั้งนี้สำนักงานเขตพื้นที่ ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนาองค์กร คือ ควรนำผลการประเมินโครงการในครั้งนี้ ไปเป็นข้อมูลด้านสารสนเทศเพื่อประกอบในการจัดทำแผนงาน ปฏิทินปฏิบัติงานตลอดจนเป็นแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการวิจัยและพัฒนาต่อยอดกระบวนการจัดการเรียนรู้ในด้านบุคลากรดำเนินงาน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านงบประมาณ และด้านสถานที่เพื่อให้โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เกิดประสิทธิภาพต่อสถานศึกษาอย่างสูงสุด

2. สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายให้ใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยนักเรียนและผู้ปกครองเข้าระบบแล้วกรอกข้อมูล ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นผู้กำกับติดตามแล้วระบบจะวิเคราะห์และแสดงผล แบ่งกลุ่มนักเรียน และสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย แผนพัฒนา/แผนปฏิบัติการประจำปี มีการวิเคราะห์กำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้วนำไปดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีความพร้อม และมีเจตคติที่ดีในบทบาทหน้าที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการควรนำผลการประเมินและแนวทางพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานี้ไปวางแผนดำเนินงาน จัดทำแผนงาน และดำเนินการโครงการให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

4. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรสร้างความตระหนัก มีเจตคติที่ดี มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดหาสื่อ เครื่องมือสำหรับใช้ในการดำเนินงาน และรวบรวมจัดทำสารสนเทศด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บรรณานุกรม

นิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ. (2560). **แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านบึงหล่ม อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร.** การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น.** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

ระวีวรรณ เพ็ชรคง. (2557). **แนวทางพัฒนาปัจจัยและกระบวนการตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

วุฒิไกร วุฒิกัมพล. (2557). **การศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. (2564). **นโยบายและจุดเน้นเพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1.** กำแพงเพชร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จังหวัดกำแพงเพชร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1.** กำแพงเพชร : กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จังหวัดกำแพงเพชร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2562.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). **คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำปีการศึกษา 2563.** กรุงเทพมหานคร : ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 - 2580 (ฉบับย่อ).** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

อัญทิราวาดี.(2561).**ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement.** 30 (3), pp. 607-610.